

Sardar Patel University**M. A. Examination Ist Semester (CBCS) Sanskrit****Monday Date: 10/04/2017 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.****PA01CSAN07 Vyakarana: Siddhantakaumudi of Bhattojidikshita (Acha-Sandhi
Prakaranam) & Paspashahnika of Patanjali-Mahabhashya****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. સિદ્ધાન્તકોમુદી પરની બાલમનોરમાંટીકાના રચયિતા કોણ છે ?

- (A) વાસુદેવ વાજપેયી (B) રામચન્દ્ર
(C) અટલભિહારી વાજપેયી (D) વલ્લભદેવ

૨. સિદ્ધાન્તકોમુદીનો ગ્રન્થ પ્રકાર જણાવો.

- (A) વૃત્તિ (B) ટીકા
(C) પ્રક્રિયા (D) ભાષ્ય

૩. પાણિનિએ કયું મહાકાવ્ય રચ્યું હતું ?

- (A) પાર્વતીપરિણય (B) જામ્બવતીવિજય
(C) કુમારચરિત (D) વિદગ્ધમણ્ડન

૪. 'અનવિ ચા' સૂત્રનો પ્રકાર જણાવો.

- (A) પરિભાષા (B) વિધિ
(C) નિયમ (D) અધિકાર

૫. 'ઙ્ઙલાં જશ ઙ્ઙશિ' સૂત્રનો સૂત્રકર્તા કોણ જણાવો.

- (A) ૮/૪/૬૦ (B) ૮/૩/૧૮
(C) ૮/૪/૧૧ (D) ૮/૪/૫૩

૬. નીચેનામાંથી વ્યાકરણ ભણવાનું પ્રયોજન નથી.

- (A) રક્ષા (B) આગમ
(C) ઓભાવ (D) ચત્વારિ

૭. ક્રેયટે રચેલ ટીકાનું નામ જણાવો.

- (A) વિવેક (B) પ્રકાશ
(C) રશ્મિ (D) પ્રદીપ

૮. અધ્યેત્યયં શબ્દ: _____

- (A) મજ્જલાર્થે (B) આન્તર્યાર્થે
(C) અધિકારાર્થે (D) પરિપૂર્ણાર્થે

૯. પ્રતીતપદાર્થકો લોકે _____ શબ્દ: ઇતિ ઉચ્યતે.

- (A) ધ્વનિ: (B) નાદ: (C) ઝહ: (D) લઘુ:

૧૦. નીચેનામાંથી અપ્રયુક્ત શબ્દ કયો નથી ?

- (A) ઉષા (B) થેરા (C) ચક્રા (D) મેચા

પ્ર- ૨ પાણિનિનું જીવન; સમય અને કવન વિશે નોંધ લખો.

(૧૨)

અથવા

પ્ર- ૨ અષ્ટાધ્યાયીની ગ્રન્થવ્યવસ્થા વિશે નોંધ લખો.

(૧૨)

પ્ર- ૩ (અ) નીચેનાં સૂત્રો સમજાવો (ગમે તે એક):

(૦૫)

૧. આદગુણઃ ૧૬/૧/૮૭

૨. ઓમાહોશ્ચ ૧૬/૧/૯૫

પ્ર-૩ (બ) નીચેનાં રૂપ સિદ્ધ કરો (ગમે તે એક):

(૦૫)

૧. ગઙ્ગૌષઃ ।

૨. કૃષ્ણર્દિઃ ।

પ્ર-૩ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો:

(૦૮)

૧. યણસન્ધિ કરનારા સૂત્રો સમજાવો

૨. પૂર્વરૂપ કરનારા સૂત્રો સમજાવો

પ્ર-૪ ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો

(૧૨)

૧. પતંજલિનું જીવન

૨. યથોક્તરં મુનીનાં પ્રામાણ્યમ્ ।

પ્ર-૫ (અ) ગમે તે એક ગદ્યખંડ અનુવાદ સહિત સમજાવો:

(૦૬)

૧. લોકે તાવદભક્ષ્યો ગ્રામ્યકુક્કુટોઽભક્ષ્યો ગ્રામ્યશૂકર ઇત્યુચ્યતે। ભક્ષ્યં ચ નામ ક્ષુત્રપ્રતીઘાતાર્થ-
મુપાદીયતે। શક્યં ચાનેન શ્વમાંસાદિભિરપિ ક્ષુત્રપ્રતિહન્તુમ્। તત્ર નિયમઃ ક્રિયત ઇદં ભક્ષ્યમિદમભક્ષ્ય-
મિતિ। તથા યદેદાત્સ્ત્રીણુ પ્રવૃત્તિર્ભવતિ સમાનશ્ચ યદેદાત્સ્ત્રીણુ ગમ્યાયાં ચાગમ્યાયાં ચ। તત્ર નિયમઃ
ક્રિયત ઇયં ગમ્યેયમગમ્યેતિ।

૨. એવં તર્હ્યષ્ટાદશધા ભિન્નાં નિવૃત્તકલાદિકામવર્ણસ્ય પ્રત્યાપત્તિં વક્ષ્યામિ। સા તર્હિ વક્તવ્યાઃ ? લઙ્ગાર્થા
તુ પ્રત્યાપત્તિઃ। લિઙ્ગાર્થા સા તર્હિ ભવિષ્યતિ। તત્તર્હિ વક્તવ્યમ્ ? યદ્યપ્યેતદુચ્યતેઽથવૈતર્હ્યનેકમનુ-
બન્ધશતં નોઙ્ગાર્યમિત્યસંજ્ઞા ચ ન વક્તવ્યા લોપશ્ચ ન વક્તવ્યઃ। યદનુબન્ધૈઃ ક્રિયતે તત્કલાદિભિઃ
કરિષ્યતે।

પ્ર-૫ (બ) વ્યાકરણ અધ્યયનના મુખ્ય પ્રયોજનો વિશે ચર્ચા કરો.

(૧૨)

અથવા

પ્ર- ૫ (બ) 'લક્ષ્યલક્ષણ વ્યાકરણમ્' - ચર્ચો.

(૧૨)